

Streszczenie

Gatunkowe ukształtowanie współczesnej prasy kobiecej

Niniejsza rozprawa podejmuje problematykę gatunkowego ukształtowania współczesnej prasy kobiecej. Przedmiotem badań, stanowiących podstawę dysertacji, jest charakterystyka wybranych gatunków i odmian gatunkowych. Rozważania sytuuję w ramach genologii lingwistycznej, zorientowanej prasoznawczo.

Materiał badawczy stanowi ponad pięćdziesiąt tytułów pism kobiecych, które w rankingach czytelności, lokują się jako najpopularniejsze. Analizą objęto zarówno tygodniki, dwutygodniki, jak i miesięczniki.

Poza *Wstępem*, *Zakończeniem*, *Bibliografią* i *Aneksem*, rozprawa zawiera trzy rozdziały: dwa teoretyczne i jeden analityczny.

W rozdziale pierwszym (metodologiczno-teoretycznym) prezentuję sposoby pojmowania gatunku przez wybitnych językoznawców, m.in. przez Stefanię Skwarczyńską, Michaiła Bachtina, Antoniego Furdala, Annę Wierzbicką, Stanisława Gajdę, Aleksandra Wilkonia, Bożenę Witosz, Danutę Ostaszewską, Jerzego Bartmińskiego i Stanisławę Niebrzegowską-Bartmińską. Na potrzeby analiz wybieram model opisu gatunku zaproponowany przez Marię Wojtak. Wśród podstawowych kategorii porządkujących zaplecze teoretyczne badań znalazły się następujące pojęcia: gatunek wypowiedzi, wzorzec gatunkowy, wariantywność wzorca: wzorzec kanoniczny, wzorce alternacyjne, wzorce adaptacyjne; aspekty wzorca gatunkowego: aspekt strukturalny, aspekt pragmatyczny, aspekt poznawczy, aspekt stylistyczny; odmiana gatunkowa; redukcjonizm genologiczny; gatunek w formie kolekcji; kolekcja gatunków; gatunek a realizacje tekstowe: mozaika, kolaż, sylwa, seria oraz okazy; interakcyjny styl komunikowania.

Zaplecze teoretyczne pracy znacznie wykracza poza ustalenia genologiczne. Jako tło analiz genologicznych omawiam w rozdziale drugim zagadnienia związane z dziejami prasy kobiecej (począwszy od ukazania się pierwszego czasopisma dla kobiet w 1818 roku). Omawiam historię czasopism kobiecych, które były popularne na przestrzeni XIX wieku i XX wieku, aż po współczesność. Ponadto prezentuję sylwetki wybitnych twórców i redaktorów prasy kobiecej. Na użytek dysertacji została opracowana autorska typologia współczesnej prasy kobiecej.

W rozdziale trzecim wychodzę od pojęcia redukcjonizmu genologicznego, który decyduje o tym, które gatunki prasowe są charakterystyczne dla współczesnej prasy kobiecej, a które w niej nie występują.

Wymienione zjawiska uwyrażniają się przede wszystkim w przypadku porad i sylwetek prasowych, które jako gatunki adaptacyjne wypełniają łamy większości pism kobiecych. Następnie analizuję wywiad prasowy oraz jego odmiany (wywiad poradnikowy oraz wywiad wizerunkowy). Na koniec rozdziału trzeciego przybliżam gatunki anonsujące takie, jak zapowiedź z okładki i zapowiedź stowarzyszoną ze spisem treści oraz edytoriał redaktora naczelnego.

W *Zakończeniu* formułuję wnioski z przeprowadzonych analiz i charakteryzuję pod względem gatunkowego ukształtowania ogół czasopism kobiecych.

Ewa Buleisz